

Sygn. akt II S 26/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Biernat-Jarek

Sędziowie: SO Jarosław Tyrpa

SO Krzysztof Wąsik (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2016 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi M. W. (1)

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie pod sygnaturą akt I Co 331/99/S

postanawia

1. stwierdzić, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie pod sygnaturą akt I Co 331/99/S doszło do naruszenia prawa skarżącej M. W. (1) do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;
2. przyznać skarżącej M. W. (1) od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie kwotę 2 000 zł (dwa tysiące złotych);
3. oddalić skargę w pozostałym zakresie;
4. zwrócić skarżącej M. W. (1) z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie kwotę 100 zł (sto złotych) tytułem zwrotu opłaty od skargi;
5. zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie na rzecz skarżącego M. W. (1) kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Krzysztof Wąsik Katarzyna Biernat-Jarek Jarosław Tyrpa

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 29 stycznia 2016 r. M. W. (1) wniosła skargę na przewlekłość postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa -Śródmieścia w Krakowie pod sygnaturą akt VI Co 331/99/S. D. się stwierdzenia naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w toku postępowania egzekucyjnego; wydania Sądowi zaleceń zmierzających do zakończenia postępowania egzekucyjnego, w szczególności dotyczących wydania orzeczenia zatwierdzającego pan podziału sumy uzyskanej z egzekucji; zasądzenia od Skarbu Państwa kwoty 2 000 zł, a nadto zwrotu kosztów postępowania skargowego. W uzasadnieniu wskazała, że przedmiotowe postępowanie egzekucyjne trwa dłużej, niż to jest konieczne, za co odpowiada Sąd Rejonowy sprawujący nadzór nad czynnościami Komornika. Postępowanie w sprawie trwa 17 lat, a w jego toku podjęto nieliczne czynności mające na celu jego szybkie zakończenie. Przewlekłość postępowania wywołały m.in. niesłuszne próby dokonywania doręczeń korespondencji dłużnikom mającym rzekomo miejsce zamieszkania za granicą, w szczególności wysyłanie tożsamyh próśb do Ambasady RP mimo klarownej odpowiedzi od odbiorcy w tej sprawie. Skoro miejsce zamieszkania dwóch

dłużników nie było znane, Sąd powinien ustanowić dla nich kuratora. Postanowienie o zatwierdzeniu planu podziału zostało wydane dopiero 5 miesięcy po przedłożeniu projektu planu podziału (15 maja 2015 r.). Postanowienie to zostało wskutek zaskarżenia uchylone przez ten sam Sąd, który powinien dążyć do wydania nowego orzeczenia po ewentualnym usunięciu wad będących podstawą uchylenia poprzedniego postanowienia. W ocenie wierzycieli uchylenie postanowienia o zatwierdzeniu planu podziału było nieuzasadnione, jednak ich zażalenie zostało odrzucone. Do chwili złożenia skargi, od chwili przedłożenia przez Komornika planu podziału minęło ponad 8 miesięcy. Czynności Sądu już od początku trwania postępowania powodowały przewłokę postępowania, bowiem z akt sprawy nie wynika, by podjęcie czynności egzekucyjnych musiało trwać 17 lat.

Do udziału w sprawie zgłosił się Skarb Państwa – Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie reprezentowany przez Prezesa Sądu, wnosząc o oddalenie skargi. Przedstawiając przebieg postępowania wskazał, że działania Sądu były terminowe i prawidłowe, a w sprawie nie miała miejsca przewlekłość postępowania. Długi okres prowadzenia postępowania sam w sobie nie oznacza, że jest ono prowadzone przewlekłe – w jego toku doszło do śmierci jednego z dłużników i wieloletniego postępowania spadkowego po nim. Również z uwagi na śmierć składającego zażalenie dłużnika E. D., koniecznym było zawieszanie postępowań międzyinstancyjnych i niemożliwym było zlecenie komornikowi czynności zmierzających do sporządzenia planu podziału. Zaskarżenie przez niego postanowienia o przysądzeniu własności miało na celu zapewnienie wszystkim dłużnikom możliwości jego zaskarżenia, dlatego tak istotne było prawomocne ustalenie spadkobierców E. D.. Doręczenia zagraniczne dla jego spadkobierców, którzy nie mieli reprezentanta lub nie mieli adresu do doręczeń w kraju. Niezwłocznie po rozpoznaniu zażaleń, postępowanie było kontynuowane. Brak było podstaw do ustanowienia kuratorów dla dłużników, bowiem wniosku takiego nie zgłaszali wierzyciele, a Sąd dysponował adresami dłużników. Na czas zatwierdzenia planu podziału miał wpływ charakter zarzutów do planu podziału, wielość uczestników, fakt dokonywania większości doręczeń w formie doręczeń zastępczych. Dopiero doręczenie postanowienia otwiera drogę do wniesienia zarzutów, a wobec braku dowodów doręczeń postanowienie o zatwierdzeniu planu podziału nie mogło zostać wydane wcześniej niż w dniu 22 października 2015 r. Niezrozumiałym jest, jak Sąd miałby na nowo rozpoznawać sprawę ignorując możliwość wniesienia ewentualnych zarzutów do planu podziału – obecnie w sprawie zalegają zarzuty jednego z dłużników.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny mający znaczenie dla rozstrzygnięcia.

Niniejsza sprawa została zarejestrowana Sądzie w dniu 15 marca 1999 r. jako nadzór nad egzekucją prowadzoną z wniosku A. S. przeciwko A. D. (1) i E. D. z udziału (...)części w nieruchomości przy ul. (...) w K. (k. 2). Licytacja została wyznaczona na dzień 25 września 2000 r. (k. 32), następnie termin został zmieniony na 29 listopada 2000 r. (k. 39). Pismem z dnia 22 listopada 2000 r. komornik zawiadomił o przystąpieniu do postępowania wierzycieli M. i M. W. (2) (k. 38). Termin licytacji z dnia 29 listopada 2000 r. został odwołany wobec ujawnienia prowadzenia postępowania pod sygn. akt. I C 1728/00/S o zwolnienie przedmiotowego udziału spod egzekucji (k. 39). Pozew o zwolnienie spod egzekucji został zwrócony. Na wniosek dłużników komornik odstąpił od egzekucji i postanowieniem z dnia 28 grudnia 2001 r. przystąpił do ponownego opisu i oszacowania ustalając jego datę na dzień 14 lutego 2002 r. (k. 50). Pismem z dnia 9 stycznia 2002 r. komornik zawiadomił, że do egzekucji przyłączył się nowy wierzyciel Urząd Skarbowy K. S. (k. 55). Po zakończeniu opisu i oszacowania (k. 57), w dniu 28 października 2002 r. (k. 79) odbyła się licytacja, w wyniku której zostało wydane postanowienie o przybiceniu licytowanych udziałów na rzecz P. K.. Dłużniczka wniosła o unieważnienie licytacji wskazując na toczące się postępowania I C 1222/02/P i I C 1891/02/S oraz wniosek o restrukturyzację zadłużenia. Postanowieniem z tego samego dnia Sąd Rejonowy udzielił przybicia prawa własności udziału na rzecz nabywcy (k. 81). Wniosek o uzasadnienie tego postanowienia złożyli dłużnicy (k. 83). Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2002 r. postępowanie egzekucyjne zostało zawieszane wobec wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego (k. 89). Na postanowienie o przybiceniu zażalenie w dniu 27 stycznia 2003 r. złożyli dłużnicy wraz z wnioskiem o zwolnienie z kosztów postępowania (k. 93). Po uzupełnieniu wniosku przez dłużników w dniu 15 lipca 2003 r. (k. 114), Sąd postanowieniem z dnia 15 grudnia 2003 r. uwzględnił ich wniosek (k. 123). Na dzień jego wydania wierzycielami w sprawie byli A. S., M. W. (1), M. W. (2), US K. S. i US U., a postępowanie toczyło się przy udziale P. K., D. K., A. J., M. J., J. S. (1), U. S., A. P., J. P., A. F., J. B., B. B. –

11 osób. Zarządzeniem z dnia 28 listopada 2003 r., wobec stwierdzonej przewłoki Przewodniczący Wydziału zlecił nadanie sprawie biegu w terminie 7 dni (k. 122). Sprawa została przekazana do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie w dniu 19 stycznia 2004 r. (k. 142), który zarządzeniami z dnia 24 lutego (k. 163), 27 lutego (k. 166), 29 marca (k. 177), 23 kwietnia (k. 184) i 30 kwietnia 2004 r. (k. 187) zwracał się do Sądów i Komornika o udostępnienie akt niezbędnych do rozpoznania zażalenia dłużników, by ostatecznie postanowieniem z dnia 6 maja 2004 r. (k. 191) zawiesić postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowań IC 178/03/S, IC 665/03, I Co3649/02/S i I Co 3711/02/S prowadzonych przez Sądem Rejonowym dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie. Komornik pismem z dnia 12 maja 2004 r. poinformował, że w sprawie zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne z wniosku T. B. (k. 198). Zapiskami z dni 8 czerwca, 15 lipca, 17 sierpnia, 16 września i 21 października 2004 r. oraz 4 lutego 2005 r. ustalono, że część spraw nadal nie zostało prawomocnie zakończonych. Postanowieniem z dnia 22 listopada 2006 r. Sąd Okręgowy w Krakowie podjął zawieszono postępowanie (k. 239). Postanowieniem z dnia 7 marca 2007 r. Sąd Okręgowy oddalił zażalenie na postanowienie z dnia 28 października 2002 r. (k. 309), uprzednio ustalając jeszcze stany spraw mających znaczenie dla rozstrzygnięcia zażalenia. Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2007 r. na wniosek nabywcy (k. 329) zostało wydane postanowienie o odjęciu zarządu dłużnikom i wprowadzeniu w zarząd nabywcę (k. 332), na które zażalenie złożyli dłużnicy (k. 352). W czasie rozpoznawania zażalenia Sąd Okręgowy wypożyczał akta z Sądu Rejonowego (k. 357, 369). Pismem z dnia 6 lipca 2007 r. komornik poinformował o wszczęciu egzekucji z wniosku J. S. (2) i U. S. (k. 380). Postanowieniem z dnia 16 października 2007 r. Sąd przysądził prawo własności udziału dłużników na rzecz P. K. (k. 409). To postanowienie również zostało zaskarżone przez dłużników (k. 426). W ramach postępowania międzyinstancyjnego były usuwane braki zażalenia (k. 440) i rozpoznawany wniosek o zwolnienie z kosztów postępowania (k. 443, 453). Postanowieniem z dnia 21 marca 2008 r. (k. 462) zostało zawieszono postępowanie międzyinstancyjne wywołane zażaleniami E. D., w związku ze śmiercią dłużnika. Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 4 lipca 2008 r. oddalił wniosek nabywcy udziału (k. 478) o podjęcie postępowania, ze względu na brak ustalonych spadkobierców po E. D., od którego to postanowienia zażalenie oddalił Sąd Okręgowy w Krakowie; podobnie jak wniosek o ustanowienie kuratora (k. 482). Postanowienie to zostało zaskarżone przez nabywcę (k. 499), a zażalenie oddalone przez Sąd Okręgowy w Krakowie (k. 537). Wnioskiem z 6 lutego 2009 r. nabywca udziału wniósł o podjęcie postępowania z udziałem spadkobierców dłużnika, wskazując na akta sprawy spadkowej I Ns 35/09/S wszczętej z inicjatywy nabywcy (k. 562). Pismem z dnia 27 lutego 2009 r. dłużniczka wskazała na potrzebę zawieszenia postępowania (k. 566). W tym okresie akta sprawy były wypożyczane do innych Sądów (k. 569, 572, 577, 579). 1 kwietnia 2010 r. doszło do zmiany referenta. W dniach 10 maja 2010 r. (k. 581), 15 października 2010 r. (k. 595), 14 marca 2011 r. (k. 598), 28 września 2011 r. (k. 602), 22 maja 2012 r. (k. 615) sprawa spadkowa nie była prawomocnie zakończona. W tym okresie dochodziło również do wypożyczania akt między sądami, stan sprawy był na bieżąco kontrolowany. Postanowieniem z dnia 18 września 2012 r. Sąd oddalił wniosek o nadanie klauzuli prawomocności postanowieniu z dnia 16 kwietnia 2007 r. (k. 620), a 12 października 2012 r. oddalił wniosek o podjęcie zawieszono postępowania wywołanego zażaleniami E. D. na postanowienia z dnia 16 kwietnia 2007 i 16 października 2007 r. oraz zawiesił to wywołane zażaleniem nabywcy na postanowienie z dnia 18 września 2012 r. (k. 631). Dnia 19 września 2012 r. ustalono, że Sąd Okręgowy w sprawie spadkowej zwrócił akta do uzupełnienia; korespondencja została wysłana do Irlandii i Wielkiej Brytanii (k. 621). Zażalenie z dnia 12 października 2012 r. zaskarżył nabywca (k. 647); zażalenie to zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 8 stycznia 2013 r. (k. 713). Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku z dnia 4 sierpnia 2011 r. stało się prawomocne w wyniku oddalenia apelacji w dniu 9 kwietnia 2014 r. (k. 765). W czasie zawieszenia postępowania głównego i postępowania międzyinstancyjnego Sąd Rejonowy wielokrotnie kontrolował czy doszło do prawomocnego zakończenia postępowania spadkowego po E. D. w sprawie I Ns 35/09/S, udzielał akt sprawy Sądom Rejonowym i Prokuraturze, występował o akta do Sądu, oddalał wnioski P. K. o podjęcie postępowania, wzywał Komornika do zajęcia stanowiska w przedmiocie zawieszenia postępowania. Postanowieniem z dnia 13 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy podjął zawieszono postępowanie z udziałem następców prawnych E. D.: A. D. (1), M. D. (1), A. D. (2), K. D., M. D. (2) i J. D. (k. 774). Jednocześnie wezwano adw. S. B. o podanie czy zgłasza się do sprawy niniejszej jako pełnomocnik J. D. i M. D. (2), a jeżeli tak, to do przedłożenia pełnomocnictwa od tych uczestników, pod rygorem uznania, że nie zgłasza się do udziału w sprawie (k. 775). Zażalenie A. D. (2) (k. 789) na postanowienie o podjęciu postępowania zostało odrzucone (k. 798). Sąd podjął zawieszono postępowanie międzyinstancyjne wywołane wniesieniem zażaleń E. D. na postanowienie z dnia 16 kwietnia 2007 r. i z dnia 16 października 2007 r. Doręczenia tych postanowień -

wobec braku zgłoszenia się do udziału w sprawie adw. S. B. jako pełnomocnika J. D. i M. D. (2) - dokonywano w trybie korespondencji zagranicznej (Irlandia) bezpośrednio do Irlandii i na miejsce zameldowania w Polsce (k. 799, 820, 822). 18 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił zażalenia na postanowienia z dnia 16 kwietnia 2007 r. oraz 16 października 2007 r. (k. 803). Wobec braku doręczenia korespondencji J. D. i M. D. (2) korespondencji metodą tradycyjną poza granice kraju („czerwona zwrotka” k. 822), Sąd w dniu 10 października 2014 r. wystosował prośbę do Ambasady RP - w D. o spowodowanie doręczenia dokumentów tym osobom, zaznaczając, iż mają one obywatelstwo polskie. W dniu 17 listopada 2014 r. wydano P. K. odpis postanowienia z dnia 16 kwietnia 2007 r. wraz z klauzulą wykonalności (k. 850). Pismem doręczonym w dniu 26 listopada 2014 r. Wydział Konsularny Ambasady RP w D. zwrócił wnioski o doręczenie bez wykonania wobec braku potwierdzenia posiadania przez J. D. i M. D. (2) obywatelstwa polskiego (k. 862). W dniu 11 grudnia 2014 r. ponowiono korespondencję zagraniczną z wydrukami z bazy PESEL-SAD potwierdzającymi obywatelstwo tych osób (k. 883). W dniu 5 lutego 2015 r. zwrócono się do Komornika o podanie stanu sprawy, w szczególności do wskazania, czy sporządzony został projekt planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji - z poleceniem niezwłocznego sporządzenia takiego projektu, o ile nie został wykonany (k. 945). W dniu 13 lutego 2015 r. Wydział Konsularny Ambasady RP w D. wskazał, iż realizacja doręczenia korespondencji dla M. D. (2) była niemożliwa, bowiem poczta irlandzka zwróciła przesyłkę z adnotacją, że nie mieszka on pod podanym adresem (k. 948). Tożsama odpowiedź tego samego dnia wpłynęła odnośnie J. D. (k. 966). 17 lutego 2015 r. - po ustaleniu w sprawie VI Co 1441/07/S innego adresu M. D. (2) i J. D., podjęto próbę doręczenia im korespondencji metodą tradycyjną poza granice kraju - „czerwona zwrotka” (k. 985). W dniu 5 marca 2015 r. Komornik poinformował Sąd, iż przystąpił do sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Wskazał, iż projekt planu zostanie przedłożony po uprawomocnieniu się postanowień o ustaleniu kosztów egzekucji, które muszą być w planie podziału ujęte (k. 990). Pismem z tego samego dnia wierzycielka M. W. (1) wniosła o przystąpienie do sporządzenia projektu planu podziału kwoty uzyskanej z egzekucji (k. 991). W dniu 12 marca 2015 r. Sąd oddalił wniosek P. K. o nadanie klauzuli wykonalności postanowieniom Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 18 września 2014 r., gdyż orzeczenia te nie stanowiły tytułu egzekucyjnego, nie stwierdzały istnienia po stronie dłużników obowiązku, który można by wyegzekwować w drodze przymusu egzekucyjnego (k. 994). W dniu 26 marca 2015 r. komornik poinformował Sąd, iż wobec zamieszkiwania J. D. i M. D. (2) za granicą, konieczne jest doręczenie im odpisów postanowień co do kosztów postępowania egzekucyjnego w trybie obrotu zagranicznego (k. 1001). W dniu 29 kwietnia 2015 r. ustalono, że korespondencja dla tych uczestników kierowana jest na adres (...) (...)K., korespondencja do J. D. nie jest odbierana (k. 1003). W dniu 8 maja 2015 r. adwokat S. B. zgłosił się do postępowania jako pełnomocnik M. D. (2) i J. D. (k. 1008). W dniu 20 maja 2015 r. Komornik D. U. przedłożył do sprawy projekt planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji (k. 1013), informując jednocześnie, iż na potrzeby postępowania uznał adw. S. B. za pełnomocnika M. D. (2) i J. D.. W dniu 21 maja 2015 r. Sąd wezwał adw. S. B. do prawidłowego poświadczenia przedłożonych pełnomocnictw pod rygorem uznania, iż nie jest pełnomocnikiem M. D. (2) i J. D. (k. 1018). W dniu 2 lipca 2015 r. w odpowiedzi na wezwanie Sądu z dnia 3 czerwca 2015 r. do przedłożenia akt egzekucyjnych, Komornik Sądowy wskazał, iż nie ma możliwości ich udzielenia z uwagi na dołączenie akt do sprawy I Co 430/15/S (k. 1022). W dniu 6 lipca 2015 r. Sąd zwrócił się o akta tamtej sprawy (k. 1023). Wobec braku akt związkowych wezwanie ponowiono (k. 1224). Po udzieleniu i zapoznaniu się z aktami egzekucyjnymi, akta I Co 430/15/S zwrócono w dniu 6 sierpnia 2015 r. (k. 1226). W dniu 11 sierpnia 2015 r. Sąd poinformował osoby uczestniczące w podziale o sporządzeniu projektu planu podziału wzywając do składania ewentualnych zarzutów. Jednocześnie ponownie wezwano adw. S. B. jak w dniu 21 maja 2015 r. (k. 1227). W dniu 30 września 2015 r. adw. S. B. przedstawił żądane poświadczenia (k. 1238). W dniu 22 października 2015 r. Sąd zatwierdził plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji (k. 1244). Zażalenie na to postanowienie wniósł A. D. (2), wskazując między innymi, iż nie otrzymał projektu planu podziału, co uniemożliwiło mu wniesienie zarzutów (k. 1254). Zarządzeniem z dnia 9 grudnia 2015 r. sprawę przekazano sędziemu referentowi celem rozważenia zastosowania autokontroli postanowienia (k. 1263). W konsekwencji w dniu 15 grudnia 2015 r. Sąd uchylił postanowienie z dnia 22 października 2015 r. uznając je za oczywiście uzasadnione wobec omyłkowego niedoręczenia odpisów planu podziału (k. 1264). Jednocześnie Sąd zarządził doręczenie odpisów projektu planu podziału pozostałym uczestnikom postępowania, którzy omyłkowo takiego odpisu nie otrzymali (k. 1265). Postanowienie z dnia 15 grudnia 2015 r. zostało zaskarżone zażaleniem przez M. W. (1) (k. 1274). Zażalenie jako niedopuszczalne zostało odrzucone w dniu 8 stycznia 2016 r. (k. 1277). Pismem z dnia 14 stycznia 2016 r. A. D. (2) wniósł zarzuty do planu podziału (k. 1292). Zarządzeniem z dnia 2 lutego 2016 r. wezwano go do przedłożenia 19

odpisów pisma zawierającego zarzuty w terminie tygodnia pod rygorem zwrotu pisma (k. 1308). W dniu 11 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zwrócił się o nadesłanie akt sprawy w związku ze skargą na przewlekłość postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Skarga zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

W przedmiotowym postępowaniu skarżąca zarzuciła przewlekłość postępowaniu toczącemu się przed Sądem Rejonowym. W postępowaniu egzekucyjnym podejmowanie jego zasadniczych czynności mających na celu zaspokojenie wierzycieli należy do komornika. Czynności Sądu w tym postępowaniu są ograniczone i sprowadzają się do ujętego w sposób generalny nadzoru nad działaniami komornika. Skarżąca podniosła, że to Sąd działał w sprawie w sposób przewlekły, zatem zgodnie z podnoszonymi zarzutami to czynności Sądu podlegały ocenie pod kątem sprawności i szybkości działania. Skarżąca kwestionując w sposób generalny szybkość działania Sądu Rejonowego w całym postępowaniu, w sposób bardziej szczegółowy odniosła się do dwóch kwestii niewłaściwego kierowania korespondencji do uczestników mających rzekomo miejsce zamieszkania poza granicami kraju oraz brak ponownego rozpoznania sprawy po uchyleniu przez Sąd Rejonowy w ramach autokontroli postanowienia o zatwierdzeniu planu podziału.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz.1843 z późn.zm.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty albo czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawiloci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ocena, czy zaistniała przewlekłość zawsze musi odnosić się do realiów konkretnej sprawy i przyjętego trybu postępowania. Pojęcie przewlekłości generalnie dotyczy stanów czy zdarzeń nadmiernie rozciągniętych w czasie, przy czym nie jest zależna jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć strony, ale od czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami, przewidującymi prowadzenie określonych procedur. W przypadku spraw sądowych chodzi o to, by podejmowane czynności odbywały się bez zbędnej zwłoki, której nie dałoby się uzasadnić, a która wskazywałaby na bezczynność sądu lub bezproduktywność jego działań. Tylko więc nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki, o jakim mowa w ustawie (m.in. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11.05.2005r., II S 26/05, LEX nr 151808).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy w pierwszej kolejności wskazać, że sam czas trwania postępowania egzekucyjnego z pewnością nie może być uznany za krótki, jednak nie jest to czynnik determinujący ani wystarczający dla stwierdzenia przewlekłości postępowania. Uwzględniając powyższe wywody prawne należy dojść do wniosku, że czas trwania postępowania musi być oceniany w kontekście czynników obiektywnych takich jak stopień skomplikowania sprawy, ilość uczestników, którym trzeba doręczyć orzeczenia nie narażając się na zarzut nieważności postępowania, czas niezbędny do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami, przewidującymi prowadzenie określonych procedur. Skarżąca, mimo iż była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, argumentem przemawiającym za przewlekłością uczyniła czas trwania postępowania. W sposób ogólny, bez odwołania się do konkretnych okoliczności wskazała, że czynności Sądu prowadzące postępowanie już od samego początku powodowały przewłokę postępowania. Wbrew twierdzeniom

skarżącej analiza akt postępowania prowadzi do odmiennego wniosku. Przede wszystkim wskazać należy, że do sprawy od samego początku sukcesywnie przyłączali się kolejni wierzyciele, których ostateczna liczba wynosi aktualnie 5. Co więcej, po śmierci dłużnika w jego miejsce wstąpiło sześcioro spadkobierców, z czego co do dwojga z nich zarówno Sąd, jak i komornik mieli informacje, iż zamieszkują poza granicami kraju. W wyznaczonym terminie do postępowania nie zgłosił się ich pełnomocnik, zatem zasadnym było wdrożenie czasochłonnej procedury doręczeń zagranicznych. Już sama ta okoliczność – konieczność doręczania wszystkim występującym w sprawie wierzycielom i dłużnikom wydawanych w sprawie orzeczeń wpływa na czas jego trwania. W toku sprawy dłużnicy zaskarżali wydawane postanowienia m.in. o przybiciu czy o przysądzeniu własności, z czego nie można im czynić zarzutu bowiem korzystali z przysługujących im uprawnień, jednak niewątpliwie działania te wpływały na czas trwania postępowania. Rozpoznawaniu nadto podlegały ich wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych, a postępowanie przedłużało nadto oczekiwanie na uzupełnianie braków formalnych składanych przez nich pism.

Nie można też nie zauważyć, że w toku całego postępowania było ono dwukrotnie zawieszane. Po raz pierwszy do jego zawieszenia doszło w okresie od maja 2004 r. do listopada 2006 r. przed Sądem Okręgowym rozpoznającym zażalenie dłużników na postanowienie o przybiciu. Podstawą zawieszenia postępowania był brak prawomocnego zakończenia postępowań toczących się przed innymi sądami, a mających znaczenie dla rozpoznania zażalenia. Postępowanie było również zawieszane później, przez okres kolejnych 6 lat, z uwagi na śmierć dłużnika E. D. w dniu 3 grudnia 2007 r. Z uwagi na toczące się postępowanie spadkowe po dłużniku, zawieszane było zarówno postępowanie główne, jak i postępowania międzyinstancyjne wywołane zażaleniami wniesionymi przez zmarłego dłużnika. Stan taki trwał od dnia uprawomocnienia się postanowienia o zawieszeniu postępowania do 9 kwietnia 2014 r., kiedy to postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku stało się prawomocne. W tym czasie niewątpliwie Sąd nie mógł podejmować żadnych merytorycznych czynności. Ponadto z analizy akt sprawy wynika i tak, że w okresie zawieszenia postępowania Sąd Rejonowy w sposób systematyczny zwracał się do Sądu prowadzącego postępowanie spadkowe celem weryfikacji czy zostało ono prawomocnie zakończone, a czynności w sprawie podjął niezwłocznie po uzyskaniu informacji o uprawomocnieniu się postanowienia o stwierdzeniu nabyciu spadku i podjął czynności z udziałem następców prawnych zmarłego dłużnika. Sekwencja podejmowanych przez Sąd czynności wskazuje, że zawieszenie postępowania było zasadne, Sąd prowadził czynności zgodnie z przepisami procedury cywilnej, w sposób konsekwentny kontrolował przebieg postępowania spadkowego i zaistnienie podstaw do jego podjęcia. Uwzględniając zatem fakt, że w sprawie niezbędnym było doręczanie wszelkich orzeczeń 12 osobom, w tym 2 w ramach doręczenia korespondencji zagranicznej, a i całe postępowanie przez okres prawie 8,5 roku było zawieszane, nie sposób uznać, że mamy do czynienia z przewlekłością postępowania w tym zakresie zaskarżenia. Działanie Sądu na wskazanym etapie postępowania było bowiem sprawne, szybkie, ale przede wszystkim adekwatne do zmieniających się okoliczności faktycznych i prawnych, a podejmowane decyzje procesowe były właściwe i odpowiednio proceduralnie umotywowane. Ewentualne odstępstwa czasowe pomiędzy poszczególnymi czynnościami były wywołane koniecznością oczekiwania na doręczenie zwrotnych potwierdzeń odbioru korespondencji przez uczestników.

Oceniając czas trwania postępowania w okresie, kiedy Sąd Rejonowy doręczał postanowienia stronom postępowania mającym miejsce zamieszkania za granicą, nie sposób wskazać w pierwszej kolejności na fakt, że skarżąca - działająca przez profesjonalnego pełnomocnika - na żadnym z etapów postępowania nie zgłaszała wniosku o ustanowienie kuratora. Nawet gdyby taki wniosek był przez nią jednak zgłoszony, Sąd nie miałby podstaw do jego uwzględnienia z uwagi na fakt, iż adresy dłużników były formalnie znane – nie doszło zatem do uprawdopodobnienia, że miejsce pobytu uczestników nie jest znane. Ustanowienie kuratora, gdy nie zostały spełnione ku temu przesłanki, może stanowić pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw i w konsekwencji powodować nawet nieważność postępowania. Co więcej, mimo pierwotnego wystosowania do Sądu pisma przez rzekomego pełnomocnika uczestników, w terminie wyznaczonym przez Sąd nie przedstawił on dokumentu potwierdzającego umocowanie do występowania w sprawie, co uzasadniało doręczanie stronom korespondencji pod znany Sądowi adres. Zauważyć należy, że fakt przebywania uczestników poza granicami kraju i brak pełnomocnika do reprezentowania w kraju został także dostrzeżony przez Komornika, co uzasadniało dokonywanie przez Sąd doręczeń zagranicznych. Do skutecznego doręczenia pism uczestnikom J. i M. D. (2) ostatecznie doszło na skutek zgłoszenia się ich pełnomocnika i przedłożenia dokumentu pełnomocnictwa w odpowiedniej formie, co miało miejsce dopiero w dniu 30 września 2015 r. Działania Sądu miały na

celu skuteczne doręczenie im postanowień, które mogły być przez nich zaskarżone. Nie sposób uznać, że Sąd Rejonowy mógł pominąć czynności mające na celu skuteczne doręczenie tych postanowień uczestnikom, bowiem mogłoby to ich pozbawić możliwości działania i stanowić podstawę nieważności postępowania. Na uwzględnienie zasługuje nadto stanowisko Skarbu Państwa dotyczące praktyki odmów realizowania przez Konsulów doręczeń odezwo Sądów Rejonowych. Na uwagę zasługuje jednak okoliczność, że Sąd niezwłocznie po zwrocie korespondencji z uwagi na fakt, że uczestnicy nie zamieszkują pod wskazanymi adresami ustalił ich inne adresy, na które podjął też próbę doręczenia korespondencji. Niemożność skutecznego doręczenia korespondencji uczestnikom mającym miejsce zamieszkania poza granicami kraju i nie mającym w tym okresie pełnomocnika trwała od dnia podjęcia zawieszono postępowania w dniu 13 czerwca 2014 r. do dnia 30 września 2015 r., kiedy to do sprawy zgłosił się pełnomocnik uczestników przedstawiając umocowanie dokonane w odpowiedniej formie. Czas doręczania korespondencji zagranicznej do Irlandii i Wielkiej Brytanii, w sytuacji gdy Konsulowie RP odmawiali dokonywania doręczeń korespondencji dla uczestników postępowania, a Sąd Rejonowy podejmować musiał działania zmierzające do ustalenia ich prawidłowego miejsca zamieszkania sprawiając, że nie może on być uznany za nadmierny. W szczególności w okresie tym Sąd Rejonowy nie był beczynny, a niezwłocznie po otrzymaniu informacji o przeszkodach w doręczeniu zagranicznym podejmował czynności mające na celu dokonanie ich w sposób skuteczny. Żadne z działań Sądu nie było działaniem zbędnym, wszystkie były potrzebne do dokonania doręczenia w sposób sprawny, bez zbędnej zwłoki, a sekwencja ich wykonywania wynikała z okoliczności sprawy. Wbrew stanowisku skarżącej dokumenty doręczane uczestnikom nie były dokumentami tożsamymi, bowiem po bezskuteczności pierwszej próby doręczenia Sąd Rejonowy uzupełnił wnioski o doręczenie o wymagane dokumenty, a i same próby doręczenia nie były wielokrotne a jedynie dwukrotne, co również nie uzasadnia stwierdzenia, iż sprawa była prowadzona w sposób przewlekły, bowiem działanie Sądu było adekwatne do okoliczności sprawy.

Nie zasługiwał na uwzględnienie podnoszony przez skarżącą zarzut nierozpoznania sprawy w sytuacji uchylenia przez Sąd w ramach autokontroli postanowienia o zatwierdzeniu planu podziału. Skarżąca wskazała, że Sąd Rejonowy uchylając wydane przez siebie postanowienie powinien od razu sprawę rozpoznać na nowo. Jak jednak wynika z treści art. 395 § 2 k.p.c., do takiego rozpoznania powinno dojść w miarę potrzeby, przez co w tym wypadku należy rozumieć też rzeczywiste procesowe możliwości – orzeczenie musi być formalnie możliwe do wydania. Nie sposób uznać, że taka możliwość istniała w niniejszym postępowaniu, a Sąd Rejonowy miał choćby powinność rozpoznania sprawy na nowo w czasie, jakiego domagała się skarżąca. Podstawą uchylenia przez Sąd Rejonowy wydanego postanowienia o zatwierdzeniu planu podziału było stwierdzenie, że nie doszło do skutecznego doręczenia uczestnikowi A. D. (2) zawiadomienia o sporządzeniu planu podziału. Ponowne postanowienie co do planu podziału nie mogło więc być wydane natychmiast po uchyleniu tego z 22 października 2015 r., gdyż najpierw należało skutecznie zawiadomić o planie podziału wszystkie osoby uczestniczące w podziale. Wydanie postanowienia o zatwierdzeniu planu podziału nie było możliwe też później, gdyż sam plan podziału został zaskarżony przez A. D. (2). W tym więc zakresie też skarga nie mogła zostać uwzględniona.

Powyższe nie oznacza jednak, że działania Sądu wolne były od wad, które wpływały na tok postępowania i jego czas. Choć w zasadniczej mierze należy podtrzymać przedstawioną wyżej ocenę tych działań, które nie budzą większych wątpliwości, to jednak na ostatnim etapie postępowania niewątpliwie wadliwe działania sądu przedłużyły postępowanie ponad rozsądny czas.

Zarządzeniem z dnia 11 sierpnia 2015 r. Sąd zarządził zawiadomienie osób uczestniczących w podziale o sporządzeniu planu podziału przez komornika i wezwał ich do składania zarzutów. Niedoprecyzowanie w zarządzeniu pojęcia „osób uczestniczących w podziale” doprowadziło do nieprawidłowego wykonania zarządzenia i wybiórczego, a nie kompletnego w sensie podmiotowym, doręczenia przedmiotowego zarządzenia. To spowodowało, że postanowienie o zatwierdzeniu planu podziału z 22 października 2015 r. było dotknięte oczywistą wadą. Wada ta, na skutek wniesienia zażalenia na to postanowienie, skutkowałą jego uchyleniem w dniu 15 grudnia 2015 r. i ponownym wdrożeniem, dopiero w tym dniu, procedury z art. 1027 § 1 kpc. W konsekwencji przyjąć trzeba, że okres od 11 sierpnia do 15 grudnia 2015 r. było okresem nieuzasadnionej i niedopuszczalnej przewłoki postępowania. Mając na uwadze całość trwania postępowania ten czteromiesięczny okres nie jest z pewnością szczególnie długi, ale też właśnie mając na uwadze, że

postępowanie toczy się już tak długo Sąd powinien dochować jak najdalej idącej staranności dala wyeliminowania wszelkich niepotrzebnych, czy tym bardziej wadliwych czynności.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie I sentencji na podstawie art. 12 ust. 2 powołanej ustawy, zgodnie z którym uwzględniając skargę, sąd stwierdza, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania.

Stosownie do treści art. 12 ust. 4 powołanej ustawy uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2000 zł do 20 000 zł. Żadaną przez skarżącą kwotę 2 000 zł należało więc uznać za uzasadnioną.

Skargę oddalono w zakresie, w jakim domagała się polecenia sądowi wydania postanowienia o zatwierdzeniu planu podziału, a to po pierwsze dlatego, że sąd podejmuje w tym zakresie konieczne działania bez dyscyplinowania go, a po drugie dlatego, że obecnie, po wniesieniu zarzutów do planu podziału wymagają one osobnego zbadania.

Wobec uwzględnienia skargi zwrotowi na rzecz skarżącej, w trybie art. 17 ust. 3 ustawy, podlegała uiszczona tytułem opłaty od skargi kwota 100 zł. Z tego względu nie orzeczono o obowiązku zwrotu kosztów postępowania skargowego od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego.

Wobec stwierdzenia przewlekłości uzasadnione jest zasądzenie kosztów postępowania skargowego, przy odpowiednim zastosowaniu art. 98 k.p.c. Na zasądzoną w punkcie IV skargi kwotę 120 zł złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika skarżącego, obliczone stosownie do § 14 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800).

Krzysztof Wąsik Katarzyna Biernat-Jarek Jarosław Tyrpa